

Pere Ortís, un foll de la llengua catalana

Pere Ortís,
La parla de l'Urgell,
Imp. Saladrígues,
Bellpuig 2002.

El meu amic i germà prevere Pere Ortís i Escuer (Bellpuig, 1930) és un enamorat del català fins a la folia, tant que s'ha convertit en un dels seus defensors més acèrrims. Gràcies li'n siguin donades, que bé ho necessita prou la nostra bella dama: la llengua és la pàtria.

L'any 1995 va publicar *On va el català?* (Ed. Selecta-Catalònia, Barcelona), un recull de programes radiofònics emesos a través de «La Veu de Tàrraga».

L'any 1999 va donar a llum *Netegem i enriquim la llengua catalana* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), que és com un resum actualitzat del títol anterior, dividit en dues parts: en la primera, denuncia barbarismes, castellanismes, anglicismes, incorreccions de tota mena; en la segona, anima els catalans a revifar els bells mots com *adés*, *fadri*, i a recuperar expressions perdudes o a punt de perdre's, com a *desdir*, a *manta*... (Ortís té tota la

raó del món; el que passa és que la gent no llegeix, o no llegeix els escriptors catalans dignes d'aquest nom, o només aprèn dels mitjans de comunicació tan nocius pel que fa al cas. És ben bé, tal com ell afirma, la cultura de la incultura.)

Darrerament ha editat *La parla de l'Urgell*, sota el patrocini del Consell Comarcal de l'Urgell. És com un pom de flors collides al jardí de la nostra llengua, tan rica en si i tan variada en els seus dialectes i àdhuc en els matisos comarcals d'aquests dialectes, siquin de morfologia, sintaxi o fonètica: el rossellonès, el català central, el balear, l'alguerès, el nord-occidental i el valencià. Tot un tresor, tota una herència que no ens hauríem de deixar perdre ni prendre de cap de les maneres.

Pere Ortís és alhora un molt prolífic novel·lista, passió que li permet de demostrar pràcticament el seu amor a la llengua, això que gran part de la seva vida l'ha passada com a missioner entre l'Amèrica Central i Nova York. Encara, però, que no hagués escrit cap llibre ni traduït al català *Catalonia infelix*, d'Edgar Allison Peers, ell, n'estic segur, ja es donaria per satisfet d'haver «viscut per a salvar-nos els mots», a semblança de Salvador Espriu. Perquè els temps continuen essent difícils, molt difícils. ←

CLIMENT FORNER
Rector de Viver i Serrateix
(Berguedà)

Set diccionaris en un de sol

Diccionari Barcanova de la Llengua,
Editorial Barcanova,
Barcelona 2003.

L'origen d'aquesta obra remunta a l'any 1985, quan els lingüistes J. Moners, J. Solé i M. Sunyer, sota la direcció del malaguanyat Xavier Romeu, van elaborar un diccionari d'àmbit general, modern, innovador, amb definicions breus però de gran claredat, acompanyades d'il·lustracions aclaridores. Tal com explica Albert Jané en el pròleg, en aquella època encara no havia aparegut el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC); per tant, el diccionari normatiu era el *Diccionari general de la llengua catalana* (DGLC) de Pompeu Fabra, mentre que del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines, encara no se n'havien publicat tots els volums. El diccionari Barcanova, que va néixer amb l'ambició de renovació i modernitat, ja recollia un gran nombre d'entrades que no figuraven en el de Fabra. Ara, dinou anys després d'aquella primera publicació, l'Editorial Barcanova ha decidit fer-ne una reedició, amb una sèrie de modificacions que el milloren i el fan encara més modèlic.

El resultat és un nou diccionari, molt extens, complet i clar, amb un lletra de cos gran que facilita la consulta. No conté les il·lustracions de l'anterior edició (que el feien més didàctic i apte per a un públic escolar); però, malgrat que hagi perdut aquest avantatge per a la comprensió d'algunes definicions, té un caràcter més seriós, que el fa presentable a un públic més ampli. El nombre d'entrades és important, i la informació exhaustiva, rigorosa i essen-

cial. Aquesta obra reuneix tots els requisits exigibles a un bon diccionari, tant pel que fa a la quantitat d'informació que ofereix com a la qualitat de la presentació. Cada entrada conté fins a sis tipus diferents d'informació, a la qual el lector pot accedir en una sola consulta: definició, etimologia, frases fetes i locucions, famílies de paraules, sinònims i antònims, i observacions gramaticals (quan s'escau), i a tot això s'hi afegeix un vocabulari de barbarismes, consultable en l'apèndix final. Així, doncs, tal com diu la promoció, són set diccionaris en un de sol. Totes aquestes característiques ja eren en l'anterior diccionari; les novetats que l'enriqueixen són, tanmateix, nombroses: en primer lloc podem trobar-hi entrades noves, conseqüència de l'evolució de la tecnologia i de la societat (CD; CD-ROM; càsting; fan; fúting; gigolò; liposucció; lising; quetxup; sida; web; www; walkman...) i també accepcions noves en paraules ja introduïdes (*correu electrònic*; *gai* en l'accepció de «inclinació sexual»; *mòbil* en l'accepció de «telèfon»...). En segon lloc aquest nou diccionari conté un apèndix molt complet, que acaba d'ampliar la informació i consta dels següents apartats: lèxic, ortografia, gramàtica, conjugació verbal, figures retòriques i recursos estilístics, mapa del domini lingüístic, història de la llengua, gentilicis dels Països Catalans i d'arreu del món, i el vocabulari de barbarismes abans esmentat. Per últim el diccionari inclou un CD-ROM de jocs interactius per a jugar amb les paraules i les lletres.

Pel que fa a la qualitat de la presentació, les definicions són clares, precises i concises. Les diferents informacions que conté cada entrada es presenten d'una manera fàcilment llegible i identificable, i és molt senzill de trobar-hi les diferents accepcions de cada mot, gràcies al recurs d'introduir-les mitjançant el nombre en negreta. La informació es dona amb rigor, sistematitzat i eficiència.

Per tot plegat celebrem la decisió de fer aquesta nova edició del *Diccionari Barcanova de la Llengua*, un antic referent de consulta lingüística, millorat i enriquit ara amb noves aportacions adaptades a les innovacions dels darrers anys, que en fan un diccionari modern i pràctic, necessari en biblioteques, escoles, instituts i universitats; una eina apta per als professionals de la llengua, en general, i per als correctors, en particular, com també per a totes les persones interessades a parlar i escriure amb propietat i, sobretot, evitant les formes impròpies en català. ←

ANNA PORQUET I BOTÉY